

Piippujen Ympärillä

VARKAUS-SEURA RY
www.varkaus-seura.fi

Kuva: Ari Kankkunen

Sininen hetki

Pakkasta ja lunta on mökkirannassa, kun haluan tällä kirjoituksella kiittää kaikkia teitä, joiden myötävaikutuksella on kerran kuukaudessa toimitettu Piippujen Ympärillä -sivua vuonna 2012.

Järjestötyössä on paljon henkilöitä, joiden uurastuksella yhdistys toteuttaa omaa tehtäväänsä. Tulokset näkyvät kaupungissamme vapaaehtoisena järjestötyönä. Järjestöjä on paljon, ja suuri on niissä toimivien henkilöiden lukumäärä. Ihmisiä, jotka toimivat vuosikausia järjestönsä hyväksi, huomioidaan tai palkitaan harvoin.

Varkaus-seura ry:n pitkäaikaisia ja aktiivisia johtokunnan jäseniä muistettiin Itsenäisyyspäivän Juhlalounaalla Suomen Kotiseutuliiton hopeisella tai pronssisella ansiomerkillä. Merkin saaja oli tänä vuonna kahdeksan. Kiitokset heille jokaiselle heidän työstään ja onnittelet ansiomerkin johdosta! Olisiko Sinun-

kin järjestössä henkilöitä, joita tulisi muistaa jotenkin? Otahan asia esille oman järjestösi hallituksessa! Lehtiä seuratakseni olen huomannut, että meidän kotikaupunkilaisillemme ansiomerkkejä tai neuvoksen arvonimiä on myönnetty melko vähän ja harvoin.

Piippujen ympärillä -sivua toimitetaan vuonna 2013 kuukausittain. Ensimmäinen sivu on luettavissa keskiviikkona 23.1. Sivun toteuttaminen on merkittävä kotiseututeko Sinun Savo -lehdeltä. Tästä Varkaus-seura ry kotiseutuyhdistyksenä kiittää Sinun Savo. Sivun lukeminen jälkikäteen on mahdollista uusituilla kotisivuillamme www.varkaus-seura.fi.

Kiitokset kuluneesta vuodesta, Hyvää Joulua ja Menestystä vuodelle 2013!

Raimo Sikanen
Varkaus-seura ry:n puheenjohtaja

Kuusi tuli taloon

*Luminen polku, kapea tie
tuttuun metsään kodista vie.
Vierestä kaivon, obitse haan,
ääneti, hiljaa, taivalletaan.*

*Isä ja poika, yhteistyössä,
matkaa taivattavat pakkasyössä.
Askel on varma ja huoleton,
merkiksi syttynyt tähti jo on.*

Samuli Laitinen

*Pidätkö sinä, jos minä sabaan,
pyytää poika, varma voimistaan.
Isä nyökkää hiljaa, runkoon tarttuu
lempeästi hymyilee, poika varttuu.*

*Kevyt on kantaa painava taakka
yksissä miehin pirttiin saakka.
Siskot pyörivät pitkin tupaa,
enkeleineen odottavat
koristelulupaa.*

*Ei ole kiirettä, murheelle tilaa,
ei raivo, ei riisto juhlaa pilaa.
Olostaan nauttii myös
nurkassa puu,
joulurauha ihmisiin laskeutuu.*

*Latvassa tähti tarinaa luo,
toiveen tärkeän kaikille suo:
armo, siunausta, joulun taikaa,
lämmintä, valoista,
vapauden aikaa!*

Sota-ajan joululahja

Joulu on lähellä. Se tulee, vaikka on sota. Pikkuinen tyttö istuu ja katselee ympärillä puuhailevia sotasetiä, sotilaita. Heitä tulee ja menee. Tytön koti on koululla.

Äiti on sanonut: "Kun taivaalla näet harmaan ja punatähtisen lentokoneen, käy maahan mahalleen. Silloin sinua ei ammuta."

Lapsi ei osaa pelätä. Hän katselee omia vaatteitaan. Jalassa hänellä on harmaat flaneliset luukkupöksyt, joissa on punaisia tähtiä. Äiti on sanonut: "Nämä ovat molotovin housut." Lapsesta ne ovat kauniit.

Joulu on jo ovella. Lapsi laulaa sotasedille: Joulupuu on rakennettu ...

Ovella koputetaan. Sisään astuu joulupukki. Lapsi hämmästy. Pukki ohjeistaa hänelle paketin. Paketista löytyy sota-ajan joulupukki: puuta, kreppipaperia, karvaa ja kynttilä. Lapsi kiittää ja laulaa: Hiljaa, hiljaa joulunkellot kajahtaa ...

Sotasedät hiljenevät. Lapsi hiipii omaan sänkyynsä ja asettaa lahjapukin sänkyynsä viereen. On jouluyö.

Ritva Soininen

Kuva: Sirpa Ollikainen

70-vuotias joulutonttu.

Joulunviettoa sota- ja pula-aikana

Esteri Pitkänen, o.s. Tikkanen on syntyperäinen varkaute-lainen. Hän syntyi v. 1934 ja asui Lehtoniemessä lapsuutensa ja nuoruutensa. Perheeseen kuului isä, äiti, neljä poikaa ja Esteri, joka oli nuorin lapsista. Kotina oli yhden hellahuoneen mökki, ja kesäisin lisää nukumatilaa löytyi vintiltä. Äiti oli kotona ja isä kävi töissä. Isä kuitenkin sairastui niin, että sotaan ei ollut lähtemistä. Isä kuoli jo v. 1948. Kolme vanhinta poikaa osallistui kuitenkin sotaan. Esteri pääsi 17-vuotiaana töihin Lehtoniemen Työnvoimalle, jossa äitikin kävi siivoamassa. Rahasta oli tiukkaa.

Mökin ympärillä oli marjapensaita ja kasvimaa. Kesällä naapuruston tyttöjoukko keräsi yhdessä metsästä marjoja ja sieniä, joista Esteri muistaa erityisesti makoisat herkusienet. Niin kotipihaan pensamarjoista kuin metsämarjoistakin keitettiin mehuja ja hilloja.

Joulua Esterin kotona vietettiin perinteitä noudattaen raha- ja ruokavarojen mukaan. Sota-aikana ja vuosia sen jälkeenkin kaikki oli kortilla. Esteri muistelee, että kortilla olivat ainakin kankaat, langat, jauhot, voi, liha ja sokeri. Kananmunia hän ei heillä muista useinkaan olleen. Olivatkohan nekin kortilla! Joulukuusi heillä oli joka joulu. Koristeita oli niukasti, jo tilanpuutteenkin vuoksi. Esteri kertoo askarrelleensa punaisesta ja vihreästä kreppipaperista joulukelloja ja köynnöksiä kuusenkoristeiksi. Mallin hän sai varmaankin Lehtoniemen koulusta, jota kävi. Joululahjoja oli vähän. Äiti oli neulonut sukkia tai lapsia, jos oli saanut lankaa, tai purkanut entisiä ja tehnyt uutta korjaamalla rikkoutuneita ja pieniksi jääneitä. Lisäksi hän oli ratkonut vanhoja vaatteita ja tehnyt niistä uusia toiselle käyttäjälle. Myöskään kynttilöitä ei Esteri muista heillä useinkaan olleen.

Kuva: Sirpa Ollikainen

Esteri Pitkänen muistelee menneitä.

Joulupöydässä oli äidin leipomaa leipää, uunissa kypsennetty lihapäisti, jossa oli sian- ja naudanlihaa sekä vähän maksaa. Sitten oli vielä kylkirulla. Se oli sian kylkipala, josta luut oli poistettu. Liha oli tasoitettu levyksi, jolle ripoteltiin suolaa ja pippuria. Levy käärittiin rullalle ja sidottiin langalla. Rulla keitettiin ja jäädytettiin. Sitä säilytettiin suolavedessä ja syötiin kylmänä. Joskus äiti oli tehnyt lipeäkalaa. Kaupasta hän oli ostanut kapakalaa, jota sitten kotona liotettiin vedessä, kunnes se oli pehmeää. Oli keitetty lipeäliemi, johon lipeä oli ostettu kaupasta. Lipeäkiiveä äiti sulatti kuumaan veteen pienen nokareen kerrallaan. Oikean määrän hän tiesi maistamalla. Jäähtyneessä liemessä kalat saivat maustua useita päiviä. Sitten ne nostettiin kylmään veteen likoamaan, ja joka päivä vaihdettiin puhdas vesi. Lopulta kala oli valmista. Se keitettiin ja syötiin valkokastikkeen ja perunoiden kanssa. Esteri muistaa valmistuksen ja lipeän hajun, joka hänen mielestään oli kamala. Muuta hän

ei lipeäkalasta muistakaan, koska ei pitänyt siitä.

Makoisia olivat kuitenkin sekä lanttu- että porkkanalaatikko joihin tarvikkeet löytyivät pihassa olevasta maaakellarista. Sieltä löytyivät myös rosollin raaka-aineet, lantun ja porkkanan lisäksi punajuurta, perunaa, sipulia ja suolakurkkua. Silli oli ostettava kaupasta. Jälkiruokana oli riisipuuroa ja sekahedelmäkeittoa. Sekä riisi että sekahedelmät olivat kaupasta ostettavia, mutta aina näihin jouluruokaostuksiin saatiin rahaa säästetyksi. Joululeivonnaisia ei erityisemmin ollut. Pöydässä oli äidin leipomaa pitkopullaa ja mahdollisesti sokerikakku. Joskus oli myös pipareita lasten herkuksi.

Esteri meni naimisiin 25-vuotiaana ja muutti pois kotoa. Sitten joulut ovat muotoutuneet omiksi jouluiksi. Vuosina 1981-1982 pariskunta rakensi poikansa kanssa työn ohella oman talon Kuvansiin, jossa he nyt elelevät kahdestaan. Esteri kertoo, että hän ei ole mikään jouluihminen, mutta joulua vietetään perinteisesti.

PORTTI

**Ravintola
Tyyskänhovi**

Wredenkatu 4, Varkaus. P.040 717 8491

www.tyyskanhovi.com

Ekotori

Warkop Oy

Savontie 44, Varkaus. Puh. 0207 575 090

www.ekotori.eu